

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk
dijkvak Loenen-Dodewaard

22 maart 1995

666-29

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-Dodewaard
/ [Commissie voor de milieu-effectrapportage].
- Utrecht : Commissie voor de milieu-effectrapportage
ISBN 90-5237-831-2
Trefw.: milieu-effectrapportage ; Gelderland /
dijkverzwaringen ; Gelderland.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW94.84906-6082021

uw brief
d.d. 6 januari 1995

ons kenmerk
U149-95/Oo/cr/666-28

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-
Dodewaard

doorkiesnr.
030 - 347611

Utrecht,
22 maart 1995

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan Loenen-Dodewaard. Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

dr. J.T. de Smidt,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-
Dodewaard

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-Dodewaard

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over
Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-Dodewaard,

uitgebracht aan het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie
voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Verbetering Waalbandijk dijkvak Loenen-Dodewaard

de secretaris

J. Oosterhof

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 22 maart 1995

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling	4
2.2 Doel van het voornemen	4
2.3 Beleidskader en besluitvorming	5
3. Voorgenomen activiteit en de alternatieven	5
3.1 Algemeen	5
3.2 Varianten	6
3.3 Alternatieven	7
3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief	7
3.5 Compensatie	9
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Natuur	10
4.2.1 Geomorfologie en bodem	10
4.2.2 Grond- en oppervlaktewater	10
4.2.3 Flora, vegetatie en fauna	10
4.3 Cultuurhistorie	11
4.4 Landschap	11
4.5 Woon- en leefmilieu	12
4.6 Functies en ruimtegebruik	12
5. Vergelijking van de alternatieven	12
6. Leemten in kennis	13
7. Evaluatieprogramma	13
8. Vorm en presentatie	13
9. Samenvatting van het MER	14

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 januari 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid werd gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 13 d.d. 18 januari 1995
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het polderdistrict Betuwe heeft het voornemen om voor het dijkvak Loenen-Dodewaard een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen.

Volgens het Besluit milieu-effectrapportage (m.e.r.) is een dergelijke activiteit m.e.r.-plichtig.

De Commissie meent dat in het milieu-effectrapport (MER) voor dit project de volgende onderwerpen in het bijzonder aandacht behoeven:

- De te ontwikkelen dijkverbeteringsalternatieven bestaan uit aaneengeregen varianten voor het hele dijktraject. De varianten moeten zo op elkaar zijn afgestemd dat er een logisch geheel ontstaat. Deze logica kan worden gevonden door de oplossingen voor de deelsecties vanuit een groter geheel in beschouwing te nemen. Een tweedeling van het traject, in een oostelijk deel tot aan de Dijkstraat en een westelijk deel, biedt hiervoor een goed aanknopingspunt.
- In § 3.2.2. Meest milieuvriendelijk alternatief, doet de Commissie aanbevelingen voor dijkverbeteringsalternatieven in het algemeen en het meest milieuvriendelijk alternatief in het bijzonder. Aanbevelingen die met name aandacht verdienen zijn:
 - een zo minimaal mogelijke ingreep;
 - continuïteit van het lengteprofiel van de dijk door beperking van de variatie in dwarsprofielen, tenzij de variatie in relatie tot de omgeving begrijpelijk is;
 - het geven van een onderhouds- en beheersvisie waarin wordt aangegeven hoe na afronding van de werkzaamheden het beheer en onderhoud van de dijk gericht zal zijn op het behoud en ontwikkeling van LNC-waarden.

1.

INLEIDING

Het Polderdistrict Betuwe heeft het voornemen om voor het dijkvak Loenen-Dodewaard een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen.

Het dijkvak bevindt zich aan de noordelijke Waaloever, ten westen van Nijmegen en is gelegen in de gemeenten Valburg en Dodewaard. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 33 van de Waterstaatswet 1900 wordt milieu-effectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd.

Het project is niet opgenomen in de lijst van projecten waarvoor de Deltawet grote rivieren zal gelden.

Per brief van 6 januari 1995 stelde het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland (bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure) de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in Staatscourant 13 van 18 januari 1995 (zie bijlage 2).

De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling

De startnotitie vat het probleem van dit project als volgt samen:

"Het dijkvak Loenen-Dodewaard is ook bij de nieuwe maatgevende hoogwaterstanden niet stabiel genoeg om te voldoen aan de gestelde veiligheids-eisen. Het binnentalud is onvoldoende stabiel, er is een risico van piping en er is plaatselijk een beperkte ruimte voor verbeteringsmaatregelen. Landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden alsmede bebouwing in de nabijheid van de dijk zijn bij de noodzakelijke dijkverbetering mogelijk in het geding".

Als uitwerking van het geciteerde probleem dient het MER aan te geven waar het dijkvak niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnormen van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Rijn van 15000m³/s en waar waardevolle elementen op en rondom de dijk kunnen worden bedreigd. Een grondmechanisch onderzoek dient onderdeel van de uitwerking uit te maken.

2.2 Doel van het voornemen

De startnotitie geeft de volgende omschrijving van het doel van het voornemen:

"Het verbeteren van het dijkvak Loenen-Dodewaard, waarbij de veiligheid tegen overstromingen aan de daarvoor geldende normen zal voldoen en landschappelijke, natuur en cultuurhistorische waarden zoveel mogelijk worden ontzien en waar mogelijk versterkt. De bestaande bebouwing dient zoveel mogelijk te worden gehandhaafd. Er wordt onderzocht waar aansluiting bij natuurontwikkelingsproject(en) mogelijk is en tevens zal zoveel mogelijk rekening worden gehouden met functionele aspecten zoals verkeer en recreatie".

In het advies van de Commissie Boertien en in het Gelders Rivierdijken Plan (GRIP) wordt gewezen op het belang van een integraal plan. In het GRIP zijn voor langere dijktrajecten koersen uitgezet, waarmee het startpunt wordt gegeven voor het ontwikkelen van een integrale visie op het dijkverbeteringsplan. Een dergelijke visie biedt criteria om alternatieven aan te toetsen.

De beoordelingscriteria, waaraan getoetst kan worden bij het vergelijken van varianten en alternatieven, dienen in het MER per milieu-aspect uitgewerkt te worden.

2.3 Beleidskader en besluitvorming

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke randvoorwaarden deze stellen of beperkingen opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit neemt moet worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken.

Tot slot moeten de besluiten die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren zijn aangegeven.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

In § 5.4 van de startnotitie wordt voor het dijkverbeteringsplan per deelsectie aangegeven welke principe-oplossingen bestaan en welke van die principe-oplossingen al direct kunnen afvallen. Voor een systematische analyse van de resterende uitvoeringsmogelijkheden die leidt tot een selectie van de meest relevante, kunnen, zoals in de startnotitie is gedaan, in het dijktraject homogene deelsecties en specifieke knelpuntsituaties worden onderscheiden. Voor ieder van deze deelsecties en knelpuntsituaties worden reëel in beschouwing te nemen dijkverbeteringsmogelijkheden beschreven (**varianten**).

De dijkverbeterings**alternatieven** bestaan uit kettingen van varianten voor het hele dijktraject.

De varianten moeten zo op elkaar zijn afgestemd, dat een logisch geheel ontstaat. Naar het oordeel van de Commissie kan deze logica worden gevonden door de oplossingen voor de deelsecties weer vanuit een groter geheel in beschouwing te nemen. Een tweedeling van het traject, in een oostelijk deel tot aan de Dijkstraat en een westelijk deel, biedt hiervoor een goed aanknopingspunt.

In relatie tot deze tweedeling is de ruimtelijke inrichtingsopgave ook weer onder te verdelen in twee hoofdaandachtspunten:

1. Deeltraject oost: De relatie tussen de dijkverbetering en de bosrand van het landgoed en het lokaal ontbreken van die bosrand.
2. Deeltraject west: De relatie tussen de dijkverbetering en de continuïteit van het binnendijkse profiel gegeven de huidige grote variatie in aangestorte depots op het dijktafgedeelte en de aanbermingen.

3.2 Varianten

De Commissie haakt in haar advies in op het punt waar het proces voor planvorming in de startnotitie eindigt. Dit betekent dat de Commissie in feite al een aantal onderdelen heeft getoetst op juistheid, relevantie en compleetheid voor uiteindelijke besluitvorming met volwaardig meewegen van het milieu-aspect.

De Commissie adviseert de in de startnotitie uitgevoerde selectie van principe-oplossingen voor de volledigheid op te nemen in het MER, bijvoorbeeld in een bijlage.

Per deelsectie dient in het MER op basis van verdere analyse te worden uitgewerkt welke oplossing(en) voor de dijkverbetering het meest relevant is/zijn en naar welke oplossing de voorkeur uitgaat.

Bij de principe-oplossingen C₃ en C₅ dienen om tot voldoende stabiliteit te komen ook oplossingen waarbij een deel van het binnentalud ontgraven wordt te worden bekeken.

Als voorbeeld bij de deelsecties I, II, III en deelsectie IV tot aan de Dijkstraat dient als extra variant nagegaan te worden of het mogelijk is de as van de dijk te verschuiven door aan de buitenkant van de dijk grond aan te brengen en aan de binnenzijde zoveel grond af te graven dat er een kleine, maar voldoende grote steunberm overblijft.

Ook dient hier nagegaan te worden of, met behoud van de huidige geometrie van het dijklichaam, een oplossing waarbij zowel het gebrek aan stabiliteit als het piping-gevaar wordt opgelost door middel van een damwand in de binnenteen (hiel) van de dijk een oplossing kan bieden (D-oplossing).

Aangegeven moet worden wat de gevolgen van het al of niet afgraven van de Oude Dijk zijn en in geval deze niet wordt afgegraven wat de gevolgen zijn voor het tussengebied.

Voor het westelijk deel van de dijk waar in de afgelopen jaren reeds versterkingen (bermen) zijn aangebracht, dienen de mogelijkheden te worden nagegaan om de landschappelijke vormgeving te verbeteren.

Waar de dijk overmaat in zich heeft, dient te worden nagegaan hoe deze kan worden benut door meer ruimte te bieden aan ontwikkeling van natuur en landschap.

Bij het uitwerken van de uitvoeringsvarianten dient aandacht te worden besteed aan:

- (civieltechnische) maatregelen gericht op de versterking van de bestaande dijk;
- maatregelen gericht op het behoud, het herstel, de compensatie of de ontwikkeling van LNC-waarden;
- maatregelen tijdens de aanleg gericht op het toekomstige gewenste beheer en onderhoud van de dijk.

Herinrichtingsplannen in de uiterwaarden

In het MER dient te worden aangegeven, in hoeverre door voor het betrekken van grond aansluiting te zoeken bij reeds geplande herinrichtingsmaatregelen in de uiterwaarden in het kader van de Inrichtingsplan Wolferensche Waard 'win-win'situaties gecreëerd kunnen worden. Uit het MER moet naar voren komen, welke herinrichting afhankelijk is van de dijkverbetering. Dit is van belang voor een zuivere vergelijking van de alternatieven op hun milieugevolgen.

3.3 Alternatieven

De verschillende varianten kunnen worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven voor het hele dijkvak, waarin zonedig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen, alsmede aanbevelingen voor aanleg, beheer en gebruik.

Het MER dient in ieder geval een meest milieuvriendelijk alternatief te beschrijven. Ook moet een voorkeursalternatief worden aangegeven. Het nulalternatief voor het gehele dijktraject is geen reële optie, mogelijk wel voor onderdelen. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

3.4 Meest milieuvriendelijk alternatief

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

Het meest milieuvriendelijke alternatief is het alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden worden aangewend ter bescherming en ontwikkeling van de LNC-waarden. Indien zou blijken dat er onderlinge strijdigheid bestaat tussen het behartigen van de diverse LNC-waarden dan adviseert de Commissie dit conflict via thematische accenten inzichtelijk te maken.

In verband met de duidelijkheid voor de besluitvorming is het gewenst om in het MER uiteindelijk toch slechts één alternatief als het meest milieuvriendelijke aan te wijzen zo nodig door in overleg met het bevoegd gezag gewichten toe te kennen aan de diverse LNC-waarden.

De Commissie geeft de volgende aanbevelingen voor de dijkverbeteringsalternatieven in het algemeen en het meest milieuvriendelijke alternatief in het bijzonder:

Algemeen

- Behoud en ontwikkeling van LNC-waarden in het bijzonder langs het landgoed en bij de kolken en strangen.
- Een zo minimaal mogelijk ingreep in het dijklichaam.
- Het instandhouden of waar mogelijk versterken van het verkeersluwe karakter van de dijk. ^{1]}

Landschap

- Continuïteit voor het lengteprofiel van de dijk door beperking van de variatie in dwarsprofielen, tenzij de variatie in relatie tot de omgeving begrijpelijk is.
- Beperking van het ruimtebeslag van de steunbermen en het terugbrengen van het gebruik ervan.
- Mogelijkheden om lokale specie te gebruiken voor de dijkverbetering door speciewinning te combineren met natuurbouw binnen- en buitendijks.

Natuur

- Het behoud en ontwikkeling van kenmerkende stroomdalvegetaties op het dijktaalud. Daarbij dient zowel aandacht te worden besteed aan inrichtingsaspecten (hergebruik van te verwijderen stroomdalvegetatie en waardevolle afdeklaag; aanbrengen van een toplaag met geschikte bodemkundige samenstelling; inrichting van de dijk in relatie tot toekomstig beheer) als aan het beheer na afronding van de werkzaamheden (voor richtlijnen kan worden verwezen naar Sykora en Liebrand, 1987). Voorts dient de reden gegeven te worden wanneer in plaats van een graslandvegetatie gekozen wordt voor een 'harde bekleding'.
- Het geven van een onderhouds- en beheersvisie waarin wordt aangegeven hoe na afronding van de werkzaamheden het beheer en onderhoud van de dijk gericht is op het behoud en ontwikkeling van natuurwaarden.
- Mitigerende maatregelen om de oecologische relaties tussen parkbos en kolken te versterken (voornamelijk trek van padden).

Cultuurhistorie

- Handhaven van de samenhang tussen de onderscheiden ruimtelijke elementen in de verschillende deelsecties.
- Mogelijkheden voor het handhaven van de bestaande beleving van het dijktaalud ^{2]} en het bestaande tracé.
- Ontgraven van gedempte kolken.
- Zoveel mogelijk handhaven van waardevolle elementen zoals parkbos, kolken en bebouwing.

1 Zie inspraakreactie nr. 5, bijlage 4.

2 Hoewel de bestaande dijk in dit gebied niet uitzonderlijk steil is, kunnen in verband met de steiltebeleving maatregelen worden overwogen als getailleerde kruin of geleiding in de dijk.

3.5 Compensatie

Met de inwerkingtreding van de wijzigingen in de Wet milieubeheer per 1 april 1994³⁾ kan compensatie onderdeel uitmaken van de in een MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van landschap, natuur of cultuur die vergelijkbaar is met het verloren gegane. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane LNC-waarden dienen zonodig te worden beschreven.

Hierbij kan ondermeer worden gedacht aan compensatie elders van (kwelafhankelijke) natuurwaarden indien deze door dijkverbeteringsmaatregelen verloren gaan.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand** van het milieu moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaats vinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

De Commissie adviseert, waar dat de inzichtelijkheid van de gevraagde informatie bevordert, in het MER duidelijk kaartmateriaal op te nemen.

Bij de beschrijving van de **gevolgen** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen.

- Omdat de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu de functie heeft van referentie voor het beschrijven van de milieugevolgen, kan informatie die niet als referentie wordt gebruikt worden weggelaten.
- Bij de verwevenheid van de LNC-aspecten dienen de te verwachten gevolgen voor deze aspecten zo veel mogelijk in hun onderlinge samenhang te worden beschreven.
- Aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk, permanent, ophefbaar of onomkeerbaar zijn; of ze op korte of lange termijn spelen en in hoeverre cumulatie met andere effecten kan optreden.

3 Staatsblad 99; Wet van 4 februari 1994 tot wijziging van de regeling van de milieueffectrapportage in de Wet milieubeheer: Artikel 7.10, lid 4 van de Wm: "Het bevoegd gezag kan bepalen dat, indien niet alle nadeltige gevolgen voor het milieu kunnen worden beperkt, bij de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven tevens de mogelijkheden worden beschreven om door het treffen van voorzieningen of maatregelen elders de resterende nadeltige gevolgen te compenseren."

- Aangezien in het onderhavige project naast de negatieve effecten ook positieve milieugevolgen aan de orde kunnen zijn, dienen beide in de effectbeschrijving te worden opgenomen, bijvoorbeeld versterking van stroomdalvegetaties en versterking van continuïteit lengteprofiel.
- De manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

4.2 Natuur

4.2.1 Geomorfologie en bodem

Het MER dient voor zover relevant een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid van het stroomdal binnen het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw). Daarnaast moet worden aangegeven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergravingen.

4.2.2 Grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Aandacht dient te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tussen binnen- en buitendijkse gebieden en de invloed hierop van scheidende lagen en deklaag als sturende factor van met name kwelafhankelijke ecosystemen. Dit voor zover van belang voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering.

Gevolgen voor het milieu

De beschrijving kan zich concentreren op de effecten nabij bebouwing en in de nabijheid van strangen, kolken en moerassen.

4.2.3 Flora, vegetatie en fauna

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dient het vóórkomen en de verspreiding van kenmerkende en zeldzame biotische elementen beschreven te worden. Van belang zijn de stroomdalflora en -vegetatie, alsmede de flora, vegetatie en fauna van kolken, strangen, moeras en parkbos en de oecologische relaties tussen parkbos en kolken. Voorts dienen de ontwikkelingsmogelijkheden voor genoemde elementen te worden aangegeven. Ook dient de functie van de dijk in grotere ecologische samenhang te worden beschreven.

Gevolgen voor het milieu

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen en relaties dienen te worden beschreven. Tevens moet worden aangegeven door welke maatregelen compensatie mogelijk is van verlies of aantasting van biotische waarden.

4.3 Cultuurhistorie

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER dienen de voorkomende cultuurhistorische elementen en structuren beschreven te worden. Daarvoor dient een voorstel tot waardering te worden toegevoegd.

In het bijzonder vraagt de Commissie aandacht voor het landgoed Loenen (een samenhangend gebied in de secties I-IV), kolken (secties I, III/IV, V, VI en mogelijk VII), strangen (secties II, V, VIII), dijkbebouwing (met name het dijkhuis bij paal 260), dijkmeubilair (onder andere grenspalen) en archeologische terreinen. Voor de archeologische aspecten dient een korte verkenning aan te geven of zich in het dijktraject archeologische sporen bevinden ⁴].

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen en elementen verloren gaan of worden aangetast en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen eventueel in de nieuwe situatie kunnen worden ingepast. Ten aanzien van het archeologische aspect moet worden aangegeven, welke objecten/vindplaatsen verloren gaan, worden aangetast, of onbereikbaar worden voor onderzoek.

4.4 Landschap

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De beschrijving van de bestaande toestand dient te zijn gebaseerd op een visie op de bestaande en gewenste toekomstige functie van de dijk tussen het binnen- en buitendijkse gebied.

Gevolgen voor het milieu

De bij de bestaande situatie genoemde kenmerken dienen als referentie om te kunnen beoordelen of de dijkverbetering een aantasting of verbetering van de landschappelijke beleving kan inhouden.

Beoordelingscriteria hiervoor zijn:

- Herkenbaarheid van de dijk als zelfstandig landschappelijk element ten opzichte van de omgeving.
- Continuïteit van het lengteprofiel van de dijk.
 1. Deeltraject oost: De relatie tussen de dijkverbetering en de bosrand van het landgoed en het lokaal ontbreken van die bosrand.
 2. Deeltraject west: De relatie tussen de dijkverbetering en de continuïteit van het binnendijkse profiel gegeven de huidige grote variatie in aangestorte depots op het dijktafval en de aanbermingen.

4 Zie inspraakreactie Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, waarin zij wijst op de wenselijkheid van een korte verkenning en daaruit volgend mogelijk archeologisch onderzoek in de vorm van een Aanvullende Archeologische Inventarisatie.

Om de veranderingen inzichtelijk te maken kunnen op relevante plekken (brede) dwarsdoorsnedes gepresenteerd worden, waaruit het verschil tussen de huidige en de toekomstige situatie zichtbaar wordt.

4.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woonmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop van woningen;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen aan komt te liggen;
- wijziging van de verkeersfunctie van de dijk (onder andere recreatieve fietsroute) en de betekenis daarvan voor de omwonenden;
- hinder/overlast (verkeer, geluid, luchtverontreiniging) in de aanlegperiode.

4.6 Functies en ruimtegebruik

Het MER dient voor de verschillende dijkverbeteringsalternatieven een beeld te geven van het huidig en toekomstig ruimtebeslag en de kruinbreedte.

Verder moet worden aangegeven in hoeverre veranderingen in het gebruik gevolgen hebben voor de LNC-waarden.

5. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit, uitvoeringsvarianten en de daarop gebaseerde alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken.

In het bijzonder moet aandacht worden besteed aan die milieugevolgen die per alternatief of uitvoeringsvariant verschillen.

De vergelijking dient plaats te vinden aan de hand van goed gekozen parameters. (zie ook § 2.3).

Verdere aandachtspunten zijn:

- de mate waarin de initiatiefnemer bij elk van de alternatieven zijn doel kan verwezenlijken;
- het in de beschouwing betrekken van financiële aspecten bij de vergelijking van de alternatieven. Dit is in het kader van m.e.r. niet verplicht, maar kan de besluitvorming meer inzichtelijk maken.

6. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd.

Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- de mate waarop dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma op stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen. Het verdient de aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, bijvoorbeeld in de vorm van een monitoringprogramma, eens te meer daar er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderling vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER goed toegankelijk te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

9.

SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende trzlicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activittet en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door diegenen die de besluiten nemen en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied zoals die uit de visie blijken;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm);
- de hoofdpunten voor de besluitvorming.^{5]}

5 Zie de hoofdpunten van dit advies op bladzijde 1.

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk dijkvak
Loenen-Dodewaard

(bijlage 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 6 januari 1995 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten

provincie
GELDERLAND

Bzoekadres
Markt 11
Arnhem

Postadres
Postbus 9090
6800 GK Arnhem

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Telefoon (085) 59 91 11
Telex 45 509 9991
Telefax 086 - 59 94 80

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen op	16 JAN, 1995
nummer	075-96
doosnr	666-1-2(x)-3(x)
kopie naar	Sc/Plu/Bib

datum
6 januari 1995

nummer
MW94.84906-6082021

onderwerp
Startnotitie verbetering Waalbandijk
"Loenen-Dodewaard"

Op 20 december 1994 hebben wij van het polderdistrict Betuwe, ontvangen de Startnotitie milieu-effectrapportage betreffende de verbetering van de Waalbandijk voor het dijkvak "Loenen-Dodewaard" tussen hectometerpalen 239 en 302 in de gemeenten Valburg en Dodewaard.

Het initiatief wordt bekendgemaakt in de pers en in de Nederlandse Staatscourant.

Wij verzoeken u om uw advies voor richtlijnen uit te brengen binnen 9 weken na publikatie van de bekendmaking, derhalve voor 22 maart 1995. Wij verzoeken u daarbij bovenstaand briefnummer te vermelden.

Op maandag 13 februari 1995 houdt de provincie - als bevoegd gezag in de milieu-effectrapportageprocedure - een inspraakavond in Herveld (zie bekendmaking). Het polderdistrict Betuwe zal als initiatiefnemer ook aanwezig zijn om voorlichting te geven.

De startnotitie en de bekendmaking hebben wij beiden in achtvoud als bijlagen toegevoegd.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

voorzitter

griffier

bijlagen

coll.
code: EK/9500417

Inlichtingen bij dhr. Veraa

doorkiesnr. 598856

verzonden **13 JAN, 1995**

Postbank girorekening 85 97 02
ABN-AMRO Arnhem, rek. nr. 53 80 26 463
BNG 's-Gravenhage, rek. nr. 26 50 10 824

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 13 d.d. 18 januari 1995

provincie

GELDERLAND

Verbetering Waalbandijk, dijkvak Loenen-Dodewaard

U kunt inspreken op de Startnotitie milieu-effectrapportage van het polderdistrict Betuwe, voor de verbetering van de Waalbandijk op het dijkvak Loenen-Dodewaard in de gemeenten Valburg en Dodewaard. Het betreft de noordelijke Waalbandijk tussen hectometerpalen 239 en 302.

Het polderdistrict Betuwe dient een dijkverbeteringsplan op te stellen. Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland dient het dijkverbeteringsplan goed te keuren ingevolge artikel 33 van de Waterstaatswet 1900, voordat het polderdistrict het plan kan uitvoeren.

Voordat deze goedkeuring kan worden aangevraagd moet eerst een Milieu-effectrapport worden opgesteld. Het Milieu-effectrapport (MER) wordt dan met de aanvraag tot goedkeuring van het dijkverbeteringsplan ingediend. Het college van Gedeputeerde Staten van Gelderland is het bevoegd gezag in de milieu-effectrapportage voor dijkverbeteringen.

Procedure

De inspraak op de startnotitie is bedoeld om adviezen en reacties te ontvangen, die van belang kunnen zijn bij de door het college van Gedeputeerde Staten in Gelderland vast te stellen richtlijnen. In de richtlijnen zal worden aangegeven wat de inhoud van het Milieu-effectrapport moet zijn.

Reacties met betrekking tot de startnotitie kunnen tot 24 februari 1995 schriftelijk worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem onder vermelding van 'Startnotitie Loenen-Dodewaard'.

Degene, die een reactie indient kan verzoeken om zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Voorts wordt op maandag 13 februari 1995 een voorlichtings- en inspraakbijeenkomst gehouden over de startnotitie. Deze bijeenkomst vindt plaats in het C.V.C.-gebouw, Tielsestraat 183 in Herveld en begint om 20.00 uur.

Terinzagelegging

Van 18 januari tot 24 februari 1995 ligt de startnotitie ter inzage in:

het Ambtshuis van het polderdistrict Betuwe, Dorpsstraat 8 te Elst op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur en volgens afspraak;

het gemeentehuis van Valburg, afdeling VROM, Europaplein 1 te Andelst op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur of na telefonische afspraak van 14.00 tot 16.00 uur;

het gemeentehuis van Dodewaard, afdeling algemene zaken, Pluimburgsestraat 19 te Dodewaard op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur; gebouw Rijnstate van de provincie Gelderland, dienst Milieu en Water, Markt 9 te Arnhem op kamer 8.22 van mevrouw. M. Otten op elke werkdag van 9.00 tot 12.00 uur en volgens afspraak.

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot: polderdistrict Betuwe, de heer C. de Vrieze (tel. 08819-71393); provincie Gelderland, dienst Milieu en Water, afdeling Water en Waterkering, de heer C. Veraa (tel. 085-598856) of de heer J. Bleeker (tel. 085-598862).

Arnhem, 6 januari 1995.

Gedeputeerde Staten van Gelderland,

Dr. J. C. Terlouw, voorzitter.

Drs. C. P. A. G. Crasborn, griffier.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: De dijkstoel van het Polderdistrict Betuwe

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland

Besluit: goedkeuren van het definitief dijkverbeteringsplan volgens artikel 33 van de Waterstaatswet 1900

Categorie Besluit m.e.r.: 12.1

Activiteit: de ontwikkeling van een dijkverbeteringsplan voor het dijkvak Loenen-Dodewaard van hmp 239-302

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 18 januari 1995

richtlijnenadvies uitgebracht: 22 maart 1995

Samenstelling van de werkgroep:

dr. F.H. Everts

ir. L. Nieuwenhuijze

ir. D.C. van Ooijen

drs. J. Renes

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: J. Oosterhof

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	950222	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	950307
2.	950223	Burgemeester en wethouders van Valburg	Valburg	950307
3.	950222	Terca Baksteen B.V.	Haaften	950307
4.	950223	Burgemeester en wethouders van Dodewaard	Dodewaard	950307
5.	950307	Inspectie van de volksgezondheid voor de hygiëne van het milieu voor Gelderland	Arnhem	950308